

**DE IURE
AMBUCAE ...
PERICULUM
ACAD**

Franz Heinrich Höltich, M. V. Braun

22

1850

JUR E C A M B U C E

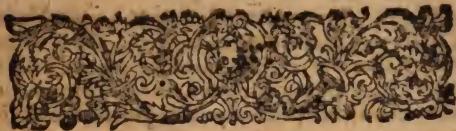
EXTRAORDINARY
MAGNETIC FORCE ORDERS
P. R. 212 D
HONORABLE HONORABLE

1100
MAGNETIC FORCE ORDERS

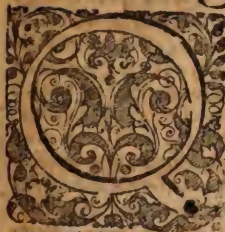
1100
MAGNETIC FORCE ORDERS

1100
MAGNETIC FORCE ORDERS

1100
MAGNETIC FORCE ORDERS

7 7

Quod Diotogenes Pythagor-
icus de Rege suo philosophatur , ut
non tantum belli ducem faciat aut Ju-
dicem , verum etiam sacerdotem ap-
Stob. S. 45. , idem illud in Veterum
Rebuspubl. frequenti usu deprehen-
sum est Scriptoribus , ut plerique ha-
berent sacerdotii & regni munera
conjunctim Joh. Cas. in Sph. Civ. lib.
4.c.15. Christoph. Besold. l. 1. Pol. c. 3. n. 4. post Arnif. tract. de ex-
empt. Cler. cap. 1. c. 4. Et provocat ad exemplum Ægyptiorum
Pet. Gregor. lib. 17. c. 7. n. 26. super fide Platonis in lib. de Regno ,
quam sat aliis multis stabilit Ærodius rerum ab omni antiq. ju-
dic. lib. 1. tit. 4. c. 1. Sic Virgil 3. Æneid. vers. 80. canit :

Rex Anius , Rex idem hominum Phœbi-
que sacerdos.

Idem & de Romanis scribit Dionys. lib. 2. antiq. Roman. Re-
gis hæc eximia munera fuerunt : primum ut sacra curaret atq;
sacrificia , per eumq; gereretur quicquid ad placandos Deos
pertinet : deinde ut inorum patriorum & legum haberet cu-
stodiam. Quæ juxta Reges Romanorum omnes sacra ipsi ob-
iverunt : quorum exactione , cum sacra illa vacare , atque ita
cultui divino derogatum esse molestè admodum populus fer-
ret , Regis sacrorum , sacrificuli dicti , creandi occasio enata
est. L. Fenscella de sacerdot. Rom. c. 11. qui in omni deinceps li-
bera Republ. ex providentia tamen Pontificis Maximi sacra
ad-

administraret. In quod Pontificatum Maximum Numa Pom-
pilius II. Regum quia in Civitate bellicosa plures Romuli quā
sui similes Reges fore putabat, iturosque ipsos ad bella: ne sa-
era deferrentur jamdum in persona Martii generi sui insinua-
rat, cujus scitis omnia publica privataque sacra subjecit, Liv.
lib. I. c. 10.

lib. 1. c. 10.

§ 2. Rectius jamjam, & ad modum etiam heroicorum (i. e. vetustissimorum) temporum conformius, de quibus sic scribit Philosophus lib. 3. Polit. c. 14. Quarta species Regni est, quales erant heroicis temporibus spontanea secundum morem & legem, propter beneficia enim à patribus collata in populos, vel per artes, vel per bellum, vel per congregationem in unum, vel propter acquisitionem regionis delatum fuit eis regnum de populorum voluntate & successoribus. Id erat secundum morem. Hi & imperium habebant belli, & rei divinarum cultum exercebant: nisi talia essent sacrificia, quæ sacerdotum requirerent, & præterea de controversiis judicabant, & hoc faciebant alii jurejurando præstato, alii sine jurejurando; erat autem illis jusjurandum, per sceptri elevationem. Veteres igitur illi reges antiquis temporibus civitates & gentes, & nationes externas cōtinuò gubernabāt, postea verò, partim ipsis regibus dimittentibus, partim multitudine detrectante, illud solum in quibusdam civitatibus relictum est regibus, ut ceremoniarum erga DEos haberent facultatem ac belli duces in externis essent. Regiæ ergò potestatis tot sunt, species quatuor videlicet. Una qualis erat temporibus heroum, volentium scilicet, & in quibusdam determinatis rebus. Dux enim belli, & iudex controversiarum erat rex, & Dominus Ceremoniarum erga DEos. Hæc Aristoteles. In quibus, esse dominum Ceremoniarum erga DEos, si non idem sonat, quod in Pompeiana formula, habere sacra subiecta: certe Synonymum invenit certissimum illud Dionis Cassii: Semper, inquit, Imperator summum Pontificatum gerit, & inauguratur omnibus sacerdotibus, idq̃ fit, ut omnes religiones in sua habeat manu lib. 83. historiæ. Quod sic loquitur Isidorus lib. 7. Etymolog. c. 12. Antea, qui Reges erant, & Pontifices erant. Nam Majorum hæc erat

erat consuetudo, ut Rex etiam esset sacerdos & Pontifex iū-
de & Romani Imperatores Pontifices dicebantur. In quo sen-
tē legere fortē erit Iustini illud de Judæis testimonium in lib. 36.
quod eosdem Reges & sacerdotes habuerint: ut non abeat lon-
gē ab eō, quod instructius scripsit Petr. Cun. lib. 1. de Republ. E-
bror. c. 14. Quemadmodum ministerium curationemq; divi-
ni cultus Levitæ. h. e. Pontifex sacerdotesq; atque adjuutores eo-
rum suō jure sibi vindicaverunt, ita præfectura sacrorum ad
Reges pertinuit: unde factum, ut Reges non res modò Civi-
tas domi militiæq; moderati sint, sed religionibus etiam sacris-
que & ceremoniis præfuerint, add. Dom. Card. Thusc. tom. 1.
concl. 2. Marc. Anton. de Dominis lib. 6. de Republ. Eccles. cap.
s. n. 116. Theodor. Reinking. lib. 3. class. 1. c. 1 n. 16. & si placet, re-
vestitus ille Helenus Politanus in Microsc. statist. lib. 1. c. 3. s. 5.
qui tamen poterat aliter scripsisse, quàm quod nonnisi per acci-
dens ob vitium lingvæ contigerit, quod Aaron Mofi fuerit ad-
iunctus, p. 214.

§. 3. Nimirum quicquid humanæ Politicæ proficere offi-
cere vè potest, in eō sane promovendo, vel amovendo habent
Principes ex officio plenam potestatem. Nec illud naturali-
ant Civili saltem ratione, & in quantum utile est Religionis stu-
dium: quippe quæ consociationis omnis fundamentum est &
retinaculū certissimū R. J. August. de anno 1566. s. Wie wohl
wir nun. 3. ibi: daran alle Zetliche und ewige Wohlfahrt henger.
& R. J. Ratisbon. de anno 1532. Tit. Concilium betreffend in sin pr.
Darneben erfolgen würde/das alle Zucht / Ehr / Gehorsam und
andre gute Tugenden in G. istlichen und Weltlichen gänzlich
fallen würde &c. Sed in jure etiam divino legimus, Christum
& Apostolos Ecclesiam, quat. in hac vitâ militat, Politicæ po-
testati subjecisse Act. 25. Rōm. 13. 1. Petr. 2. Marsil. Patav. in de-
fens. pac. c. 5. part. 11. non aliā fine, nisi ut sub bono Principe be-
ata esset, & per omnia salva & incolumis: Cui proinde etiam
ea data censenda sunt, sine quibus ad finē perveniri commodè
non potest. Reinking. d. l. n. 15. Est imò verò præcipuum Magi-
stratum in eō post revelationem verbi officium, ut quidem
Dei & Domini sui, ejus in his terris vicarii sunt, foveat &
pro-

removeat ministerium, faciendo ubique promptum ipsius ac
ilare servitium, quo miserante habent potestatem August. de
iv. Dei lib 5. c. 15. Quod faciunt non tantum in Ecclesia ut o-
es se gerentes, molles & mansueti in disciplina & doctrina, cui
iuxta verbum Dei & ratione potestatis Ecclesiasticæ internæ
debent & obtemperare per Conscientiam tenentur, Zepper. de
legib. Mosaic. c. 5. Christ. Besold. 1. Polit. 3. §. 8. p. 108. Pari ratio-
ne quâ ipsummet Papam sacerdoti cui tenetur confiteri in illò
actu subiectum faciunt Pontificii: sacerdotè illum posse ligare
licent & absolvere, secundum Abbatem X. de poen. & remiss.
sed & ratione potestatis Ecclesiasticæ externæ, providentes cõ-
gregationibus sanctorum de puritate doctrinæ, quibus præ-
sunt etiam, ut pastores: iuxta illud Constantini Imp. ad Episco-
pos in convivio dictum: Vos intra Ecclesiam, ego extra Ec-
clesiam à Deo Episcopus sum constitutus ap. Euseb. lib. 4. de vita
Constant. c. 4. cui conformiter Theodos. & Valentin. A. A. Hor-
misda P. P. rescripserunt: Decere arbitramur nostrum Imperi-
um, subditos nostros de religione commonescere; ita enim &
plenior adquiret Dei, ac Salvatoris nostri Jesu Christi beni-
gnitatem possibile esse existimamus, si quando & nos pro viri-
bus ipsi placere studuerimus & nostros subditos ad eam rem in-
stituerimus.

§. 4. Et hæc Episcopia Imperantium præterquam quod
alias multas habet sollicitudines, non minus pro regendâ quan-
tuendâ Ecclesia, de quibus videndus M. Dn. D. Zieglerus Ex-
erc. 5. de Jur. Majest. th. 30. & 83. Illud etiam habet incumben-
tiæ, videant Principes, ut sacris præficiantur personæ idoneæ,
& removeantur, qui doctrinæ & moribus offendicula ponunt,
sicut Politia etiam exigit, ut constituentur pacis & concordie
amantes, ut LL. Reipubl. adserui, ut illi, qui statu, in quo de-
gunt, contenti, præsentia sequuntur, futura meliora expectent.
Dn. D. Ziegler. dict. Exerc. 5. th. 61. Quod utrumque com-
binavit Justinianus Imperator Augustissimus in Nov. 6. proem.
Maxima quidem in hominibus sunt dona Dei, à supernâ colla-
ta clementiâ sacerdotum & imperium: & illud quidem divinis
ministrans. Hoc autem humanis præsidens ac diligentiam ex-
hibens:

hibens: ex uno eodemq; principio utraq; procedentia humilis
nam exornant vitam, ideoq; nihil sic erit studiosum Imperato-
ribus, sicut sacerdotum honestas, cum utique & p̄b illis ipsi
semper Deo supplicent. Nam si hoc quidem inculpabile sit un-
dique & ap. Deum fiducia plenum; imperium autem recte &
competenter exornet traditam sibi Rempublicam, erit conso-
nancia quædam bona, omne quicquid utile est, humano con-
ferens generi. Hactenus Justinianus, extollens sic sollicitudi-
nes suas Ecclesiasticas omnes: super quo certissimo fundamen-
to & ipsi nativum Majestati jus in Investituris Episcopalibus
extractum nunc cupimus, uti porro quidem ad ipsa Cambucæ
jura tutius accedere liceat, de Subjecto non minus quam For-
ma ejusdem in modis & Effectibus posthac visuris.

§. 5. Dicitur autem Episcopus ab ἐπίσκοπος, quod si ve-
limus latine, superintendere possumus dicere: ut inde dictum
sit vocabulū, quod ille, qui præficitur, eis, quibus præficitur,
superintendit, curam scil. eorum gerens, auctore Aug. lib. 19.
de Civ. Dei c. 19. C. II. VIII. qu. 1. Isidorus lib. 7. Etymolog. c. 12. la-
tine Speculatorem interpretatur, quasi in speculā constitutum
ad providendum & cavendum, ne quid detrimenti capiat Ec-
clesia vel in Doctrinā vel in moribus: ideoq; speculetur & in-
trospiciat populorum infra se positorum vitam & mores. c. 1.
dist. 21. Ad quem modum in profanis Episcopos dixerunt, quos
Athenienses speculatum mittebant, qui in unaquaque subdita-
rum Civitate boni malique gereretur, ap. Cæc. Rhodig. lect.
antiquit. c. 3. Et Arcadius Cnarisius Episcopos dixit, qui præ-
sunt panī & cæteris venalibus rebus, quæ Civitatum populis ad
quotidianum victum usui sunt, in l. 18. §. 7. de mur. & honor. In
quā ipsā provisione & speculatione conveniebat aliquando
sub initiis Christianæ religionis toti Presbyterorum ordini ad
invicem, qui quidem laborabant in verbo & doctrina 1. Tim. 5.
17. ita ut Episcopi & Presbyteri æqualiter tunc significarent, qui
utrinque adsumtissent ad docendum populum & ad præfectu-
ram Ecclesiæ dicente Chrysost. in Ep. 1. Tim. 3. Et est textus
firmissimus in Act. c. 20, 17. ubi Paulus Apostolus ad se vocat
Presbyteros Ecclesiæ Ephesinæ, eos sc. qui in sermone ac do-
ctrina

ina laborabant, ut colligitur ex vers. 28. & 30. jã verò illi ipsi
esbyteri vers. 28. vocantur Episcopi: attendite vobis & uni-
erso gregi, in quo Spiritus Sanctus vos posuit Episcopos; Ergò
Ecclesia Apostolicã iidem fuere & Episcopi & Presbyteri,
icente B. Gerh. in L. de Minister. Eccles. §. 235. & confirmat re-
qq. §. §. multis, quod fecerant antè Hieronymus in Epist. ali-
quã ad Evagr. & alii Patrum descripti longo ordine à M. Ant. de
domin. pro formandã magis acie l. 2. de Republ. Eccles. c. 3.
multis post. 2. §. §. quam profligatam alii curent.

§. 6. Illud verum est ex Lecturis Sacris, fuisse ordines &
graduum statim divisiones inter Ecclesiæ Apostolicæ Mini-
tros, quos, quã serie recenset B. Gerhard. describam ex §. 215.
Quorundam vocatio, inquit, fuit primò immediata, & nulli
certo loco alligata, utpote Apostolorum, Prophetarum & E-
vangelistarum: quorundam verò vocatio fuit mediata & mi-
nisterium certorum locorum, utpote Episcoporum, Presbye-
torum, Pastorum, Doctorum &c. Secundò, quidam ordines
fuere certi temporis, qui Ecclesiæ foundationi peculiariter fu-
erunt destinati, ideò etiam Ecclesiã constitutã expirarunt, utpo-
te munus Apostolorum, Prophetarum, Evangelistarum, dona
sanationum, virtutes, genera linguarũ: quidam verò *perpetui*
sunt in Ecclesia, qui Ecclesiæ pleniori ædificationi & contum-
mationi inserviunt, quorum officium usque ad Christi adven-
tum extenditur, ut Episcopi, Presbyteri, Pastores, Doctores,
Diaconi. Tertiò eorum, qui functiones Ecclesiasticas ge-
runt, quidam statuuntur docentes, quidam ministrantes. Illis
tribuitur *ἡ ἐξουσία*, his *ἡ ἀρχὴ* Rom. 12, 6. Illorum nomine
intelliguntur, qui in docendo & exhortando, vel ut Apostolus 1.
Tim. 3, 17. loquitur, *in verbo laborant*, tales sunt Episcopi, Pres-
byteri, Pastores, Doctores: horum verò nomine intelligen-
tur, qui aliis in rebus, utpote in eleemosynarum distributione,
motum censura, pauperum & ægrotorum cura Ecclesiæ servi-
unt, Diaconi peculiariter appellati. Act. 6, 3. Rom. 16, 1. &c. Quar-
tò Ministerium Ecclesiasticum respectu eorum circa quæ occu-
patur, est vel internum vel externum; Internum in prædicatio-
ne verbi & administratione Sacramentorum occupatur, eo
fun-

funguntur Pastores, qui laborant in Verbo. Externum duplex est, aut enim externam Ecclesiæ œconomiam, aut ejusdem externam Politiam spectat. Illo funguntur, qui Erario Ecclesiastico & bonorum Ecclesiasticorum administrationi præstant, tales olim erant Diaconi, Act. 6. 3. Hoc vero administrant, qui morum censuræ & regendæ disciplinæ vacant, tales olim erant Presbyteri sive Seniores. Huc pertinet illud Basilii in Psalm. 33. ubi quatuor gradus Ministrorum constituit, quod scilicet alii sint in Ecclesia instar oculorum, ut seniores; alii instar linguarum, ut Pastores; alii tanquam manus, ut Diaconi; alii tanquam pedes vilioribus Ecclesiæ ministeriis addicti. In his desinunt Apostolorum tempora simul ac Instituta: quæ ipsa licet non negemus adjuvari potuisse insequutis seculis ad conservandam *ἡ ἑκκλησία* in Ecclesia, quæ tunc latebris ferè inclusa & speluncis mox toto orbe diffusissima facta generale hoc habet monitum Apostoli, ut omnia fiant ordine & decenter: cujus vigore augeri etiam ministeriis potuit secundum necessitudinem prædicationis verbi, quod & factum infra occurret: nondum tamen approbare possumus expingvescentes illos septem Ordines, quos, nescio quâ cum superstitione, colunt Pontificii, & aureum nobis eundem obtrusum eunt vitulum ex inauribus depravati Israël. Qui videre illos gestit, ad. c. clericos dist. 21. & Bellarmin. tract. de Cler. c. 11. Quem postmodum consulere potes de Monachis, qui sic in infinitas copias excrescunt, nec facti tamen aut fiendi totum Clerici ut sint de sorte Domini, vel Domini partem habeant, uti explicat Isidor. d. c. 1. dist. 21. add. Cujac. ad c. 2 X. de cond. appos. Rudolph. Hospinianus eruditissimo opere de Monachis lib. 1. c. 1. fol. 2. b. Tomaso Garzoni Piazza Univerſi discors. 3. f. 45. seqq.

§. 7. Ad Episcopos redeo, quos intra ministerium compresbyteriale reliqui: ita tamen, ut etiam tum temporis Presbyterorum illa singula Collegia unum aliquem suorum tanquam caput agnoverint; magis tamen Ordinis causâ quam potestatis super alios. Sed ad quam ipsam etiam posthac aliquantum adscenderunt, utut alibi magis, alibi minus, prout schismata magis minusq; urserunt. Hermann. Conring. de Episc.

erman. §. 9. Quibus coercendis auctoritas magis unius vide-
tur sufficere, quæ inter æquales divisa discordiam parit ac a-
bulationem; quæ ubi conceperit, parit hæresin, saltim non o-
mnino tempore inter concertationes ingeniorum aut pravarica-
tiones dignitatum Ecclesiasticarum enutritam. Sic ergo in id
instigii egressi sunt Episcopi, unde in Presbyteros ceteros im-
peria facere possent, quod hætenus saltim poterant commu-
niter in Diaconorum Ordinem Presbyteriali suppositum. Ex
quò Episcopatus nomen honoris factum est, ut exinde quidem
Episcopus Presbytero major esse credatur secundum honorū
vocabula, quæ jam Ecclesiæ usus obtinuit dicente August. in Ep.
9. cum quò usu felicius fortè Pontificii Doctores Episcopum
in gradu altiori collocant, quod malè omninò tentabant in Ju-
re Divino, Lancellottus l. i. Inst. Jur. Canon. tit. 5. in ibique in stri-
cturis M. Dn. Zieglerus Patronus Noster observandissimus.

§. 8. Hi nunc Episcopi æquali jure suas Ecclesias rege-
bant, rationem quilibet sui actus Domino reddituri: cum eadē
occasio (schismatum sc. vitandorum) quæ Episcopos supra Pres-
byteros evexerat, in latissimā amplitudine Provinciarum, iis
dem superinduxit Metropolitanos & ArchiEpiscopos, ut unius
Provinciæ Episcopi in quibusdam rebus Ecclesiasticis illi Epi-
scopo subessent, qui in Metropoli Civitate suam sedem habe-
rent. Accursus Metropolitanus plures similiter in certis casibus
& occasiōibus uni Primati, qui in Regia Civitate resideret,
subderentur, ac demum & Primatibus & Metropolitanis & E-
piscopis eorum unus Patriarcha in totā integrā aliquā Regio-
ne in certis similiter Causis præsideret. Quomodo verò in-
stitutiones hæ & Consuetudines in Ecclesia inducæ sint, ut se-
des quædam cæteris eminerent, id magnò studiō eoque satis
curiosò persequitur M. Anton. de Domin. l. 3. c. 2. & seqq. & l. 3. c.
10. de Rebus publ. Ecclesiast. Res in eò ferè terminat. Cū Eccle-
siæ illæ quas ipsi Apostoli fundarant, instituerant, aut docue-
rant, recentem adhuc Apostolorum vocem retinerent, & scrip-
tas etiam ab Apostolis Epistolas doctrinam hanc continentes
apud se propriis Apostolicis manibus exaratas haberent, lege-
rent, conservarent: factum est post tempora Apostolorum,

ut pro judicanda puritate doctrinæ sæpius ad has provocaretur à SS. Patribus adversum hæreticos falsarios quos sic fortissimè convincebant dissensu Ecclesiarum Apostolicarum. A quibus etiam ritus & ordinationes Ecclesias noviter institutas avidè expetiisse, multò magis credibile est: ut sic reverentialem quandam dependentiam induerent, à quibus normam acciperent in fide & moribus. Quam ipsam post hæc alia commoda unitatis & commodioris regiminis tanquam opportunam approbarunt, tacitâ super his inductâ consuetudine, quam tanquâ bonam & opportunam Nicænum & alia Concilia CCbus suis corroborârunt in perpetuum servandam. Quod latissimis persequitur M. Antonius d. l.

§. 9. Quod si hæc talia abs Pontificio homine rogetes, tum verò promptissimè respondebunt, Petrum singulis Civitatibus singulos Episcopos destinasse pro pascendis oïbus v. Camillus Borellus Controversi. Forensi. 2. n. 5. Et habent in Clementinis suis: In illis Civitatibus, in quibus olim apud Ethnicos primi Flamines eorum, atque primi Legis Doctores erant, Episcoporum Primates poni, vel Patriarchas B. Petrus præcepit, qui reliquorum Episcoporum causas, & majora quoties necesse foret, negotia in fide agitarent, & sic de cæteris. C. 2. dist. 80. Quibus consimilia sunt ap. Anacletum C. 1. dist. 99. & Anicetum C. 2. ead. & Lucium C. 1. dist. 80. Quos licet ignoratos tunc sequitur Nicolaus Papa per Petrum Damianum Legatū suum scribens Mediolanensibus: Omnes sive Patriarchii ejuslibet apices, sive Metropoleon Primatus, aut Episcopatum cathedras vel Ecclesiarum cujuslibet Ordinis dignitates instituit Romana Ecclesia. Quemadmodum Johannes de Turrecremata lib. 2. de Eccles. c. 32. ipsos etiam Apostolos à Petro Episcopos ordinatos censuit. Scilicet hoc volebat cum præfuso suo Petro Papalis Curia, ut Papa Romanus Cathedralam Petri & in hac universalis Ecclesiæ singularem sibi divinitus commissam curam inde ab antiquo educeret magis magisque: in quod nunquam non omnes intendit nervos animi atque corporis, demonstrante Philippo Mornayo in suo Myster. iniquitatis. In Occidentis sane Ecclesias potestatem sic sibi compara-

it plus quàm Patriarchalem, sub titulo Oecumenici Episcopi,
el Papæ aut Pontificis Maximi; quo jure? id verò jam pueris
notum est, & qui nondum ære lavantur. Facto tamè nudo sic ab
omni tempore detinuit in potestate suâ Episcopos & Primates
Ecclesiarum Germanicarum: qui & Dei & Apostolicæ s. Ro-
manæ sedis gratia Episcopos se sunt professi ac profitentur et.
annuum, præterquam quos denuò exorta lux Evangelii ex re-
nebris Papalis Abyssi eripuit feliciter: ad sua nunc quasi post li-
minio reversi jura propria, de quibus post Tractatum Passavi-
ensem & insecutam Pacem Religionis in Imperio Romano-
Germanico CC. illic & communiter DD. Publicistæ affatim ar-
gunt. add. Carpzov. lib. I. Jurispr. Consist. Defin. 2.

§. 10. Placet pro notitiâ ulteriori R. G. recensitionem
addere Episcopalis dominationis ex Hier. Wolffio, qui eâ ex
Casparo Bruschio descripsit in Tom. II. lect. suar. memor. p. 564.
Constitutæ sunt in Germania septem Archiepiscopales seu Me-
tropolitanæ sedes, Moguntia, Colonia, Treviris, Magdebur-
gum, Salisburgum, Brema & Riga. Earum unaquaque suos
sub se habet Episcopatus: Moguntia comprovinciales Episco-
patus sub se habet 12. Curiensem, Constantiensem, Argentin-
ensem, Spirensensem, Wormatiensem, Herbipolensem, Augustan-
ensem, Aychstetenensem, Hildesheimensem, Baderbornensem, Halber-
stadensem & Verdensensem. Subjiciebatur olim Moguntino et-
iam Bambergensis Episcopatus, sed à Clemente II. qui antea
Bambergensis Ecclesiæ secundus fuerat Episcop. est exemptus,
ut immediatè Rom. Pontifici subsit, is habet sub se Episcopatu
Pomeri: Caminensem. Colonia comprovinciales Episcopatu
habet quinque, Leodiensem, Trajectensem, Mindensem, Mo-
nasteriensem & Osnabrugensem. Treviris habet tres Episco-
patus, Metensem, Tullensem & Virdunensem. Magdeburgum
sub se tenuit Episcopatum Mersburgensem, Naumburgensem,
Brandenburgensem, Havelburgensem & Misnensem. Salisbur-
gum octo comprovinciales Episcopatus sortita est, Frisingen-
sem, Patavienensem, Ratisbonensem, Brixinensem, Sabionen-
sem, Chyemensem, Gurcensem, Seccoviensem, & Laventi-
nensem. Bremensis sedis comprovinciales Episcopatus sunt
Lube-

Labacensis, Sverinensis, Lebusinensis, Schlesiensis, Razi-
 burgensis & Hamburgensis. Rigæ subjecti sunt Episcopatus
 Revaliensis, Curonensis, Oeselensis, & Tarbatensis seu Der-
 pentis. Præter hosce Episcopatus septem ArchiEpiscopis sub-
 jectos, sunt adhuc alii in Germania aliis ArchiEpiscopatibus
 vel etiam immediatè Pontifici Romano subjecti, ut Warmien-
 sis, Sambienis, Bomesaniensis, & Culmiensis in Borussia, Vra-
 tislaviensis in Silesia, Olomuntinus in Moravia, Viennensis, &
 Neostadiensis in Austria, Labacensis in Carniola, Tridentinus
 in provincia Athesina, Basilienis, Sedunensis & Lausannensis
 in Helvetia &c.

§. 11. Sic ergò distinctos habemus Episcoporum gradus in
 iisq; alios aliis prædominantes, sicut Episcopis Metropolitanos
 & ArchiEpiscopos: ita his Patriarchas & Primates; super qui-
 bus Magistro usu, docente Experientia, ac super omnia Spiritu
 Christi suam Ecclesiam regente, facta sic sunt instituta varia le-
 gesque præscriptæ, ut Rectores Ministriq; Sanctæ Ecclesiæ in
 officio omnes ac potestate alioquin pares, ordine tamen certo
 universali Ecclesiæ inservirent, & quasi stationibus inter se di-
 spostis verè Ecclesiam facerent Castrorum aciem ordinatam
 Cantic 6. Illud repero, differentiam hanc Administrationis
 nihil facere ad differentiam Ordinis, uti loquuntur: quippe o-
 mnes sunt Episcopi. Pet. Gudelin. d. Jur. Noviss. l. 6. c. 4. p. 364.
 H. Canis in S. Jur. Can. l. 1. t. 5. c. 2. & 3. & secundum Canones intra
 Ordinem Presbyterii seu sacerdotii, quem vocant Majoris; in
 quo sibi pares sunt, sicut Presbyteri & simplices sacerdotes for-
 te sint in minori, Gregor. Bicc. Aur. sect. 1. th. 29. l. 2. Lancelott.
 Conradi Templ. omni. Jud. l. 2. c. 3. n. 2. Lancelott. l. 1. Inst. J. Can.
 tit. 4. ult. add. Joh. Strein in summâ J. C. part. l. tit. 7. §. 1. n. 4. Post
 quæ de Subjecto Instituti nostri aliquantulum satis constare
 potest.

§. 12. Ad modos accedo habendi Episcopatus, quos inter
 inde ab antiquissimis Ecclesiæ temporibus potissimus est Ele-
 ctio. Dixi potissimum: Nam ab ipsis etiam Apostolis sortem
 fuisse adhibitam in Electione Apostoli Matthiæ scimus ex Act.
 c. 1. Et fortassis hoc judicium divinum stabilitum in veteri
 testa-

Testamento in Constitutione Episcoporum usitatum fuerit post tempora Apostolica in Ecclesia auctore Cypriano Ep. 40. & 55. ap. Conring. de Episc. German. §. 14. Rarus tamen ejus fuit usus & nec dum excludens omnem Electionem antecessoriam, sed dubiam plerumque dirimens & incertam. Sic scribit etiam Ambrosius in Epist. ad Eph. cap. 4. (aut quisquis tandem auctor Commentariorum est,) non per omnia conveniunt scripta Apostoli ordinationi, quæ nunc in Ecclesia est, quia hæc inter ipsa primordia sunt scripta. Nam & Timotheum Episcopum à se creatum Presbyterum vocat, quia primi Presbyteri Episcopi vocabantur, ut recedente eò sequens ei succederet. Quale quid etiam habere fertur auctor Qq. V. & N. T. ap. August. qv. 101. ex quo Jus fuit, ut quoties Episcopus decederet, statim ipsius locum acciperet alius, qui ei proximus esset, & in illa Ecclesia antiquissimus. Quod si fuerit ita, universale in omnibus non fuit Ecclesiis: nec liceat fortè ulla successione alia exempla aut vestigia reperire auctore Conring. d. §. 11. Nec poterat semper id esse commodum & tutum, quod subinivit, qui creditur, Ambrosius, dum dicit: Sed quia cœperunt sequentes Presbyteri indigni inveniri ad Primatus tenendos, immutata est ratio prospiciente Concilio, ut non ordo sed meritum crearet Episcopum, multorum sacerdotum judicio constitutum, ne indignus temerè usurparet & esset multis scandalum. Ex quo ita placuit Electio ut jam dum à Clemente in Epistolis ad Apost. Instituta fuerit relata & à Cypriano sanctissimo Martyre divinæ & Apostolicæ traditioni adscripta lib. 1. Ep. 4.

§. 13. Jus autem Eligendi in primitivâ Ecclesiâ fuit penes Apostolos & eorum discipulos exemplo Act. c. 1. v. 22. & c. 13. v. 2. populo facile consentiente, quod omnium fuit cor unum & anima una, Confess. Minist. Grithswald. de voc. Ministr. Ecclesiæ. Qv. ad quos pertinet personæ Electio & c. J. c. porro dist. 66. C. plebs c. nosse. C. cleri & plebis dist. 63. Mager. d. advocat. ar. mat. c. 11. n. 25. seqq. Postea electio ab universâ Ecclesia fieri debuit hæc à Clero pariter & Populo, secundum quod fuit, adsumtis maxime Episcopis deinde Comprovincialibus in toto orbe

orbe Christiano cōsuetudo Matth. Steph. d. Jdid. l. 3 p. r. c. 8. h. 13.
In Constit. Apost. l. 8. c. 2. cujuscunq. tandē ex ore sic loquitur Petrus: Primus igitur ego Petrus dico, Episcopū ordinari debere ex omni parte reprehensione carentē, ab omni populo delectū: quo nominatō & approbatō cōveniēs cū Collegiō Presbyterorū & Episcopis, qui ad sunt in die dominico, præcipuus ex omnibus interroget Presbyteros & Plebem, quis sit quem petunt in Rectorem &c. Cyprianus lib. 1. Ep. 3. Quando, inquit, Episcopus in locum defuncti substituitur, quando populi universi suffragio in pace deligitur &c. Cujusmodi alia ex Aniceto, Antheoro, Ignatio, Nysseno, Origine, multa profert M. Antonius de Dom. lib. 3. de Republ. Eccles. c. 3. quæ etiam Nicæna Synodus probaverit, & ex ea perpetuò servatum ordinem in Ecclesia, ut à Clero & Populo fieret Electio ex Patribus & Rebus gestis, ex Conciliis & Juribus: ex Romanorum Pontificum attestationibus ex Decretis probat lib. 3 c. 3. post §. 12. Idem testatur Dionys. Petav. lib. 1. de Hirarch. Eccles. quem descripsit Conring. d. l. §. 11. & consiteri debuit Vincent. Cabot in Electione Sacerdotum & Pontificis etiam Summi non tantum Cleri sed & Populi partes olim fuisse: sed addito velamine, hoc jus sc. Populum ex Consuetudine magis quàm ex lege habuisse ait: ex lege, ut expeteret sibi aliquem in Episcopum: ex Consuetudine, ut Jus suffragii haberet 1. Dispp. 4. Pet. Gudel. d. l. 6 c. 4. p. 355. Christ. Besold. l. 1. Polit. c. 3. sub n. 20.

§. 14. Nec dissimulandum tamen, non paucas fuisse sanctorum Patrum querelas in eò, quod scandalosè admodum fierent discordiæ inter eligendum, dum unusquisq; suis moribus faveret, ut non tam bonum, quàm sui similem quarat Episcopum Hieron. lib. 1. advers. Jovinian. adde Socratem l. 4. c. 29. & Sozomen. lib. 7 c. 3. Audiamus saltem Chrysostomum de sacerdotio l. 3 c. 15. Ito hinc, scribit, jam ad publica festa spectato: ea dico in quibus dignitatum Ecclesiasticarum electiones, de more fiunt, & tam multis videbis inibi criminationibus lacerrari Episcopum, quanta est tota illa subditorum multitudo, quibz eligendi potestas concessa est. Hos omnes dum in multas factiones scindi, neque inter se consentire, neque cum eò cui forte E-

te Episcopatus delatum sit Presbyterorum congregatione cō-
 venire videas : Sed unusquisque à suis unius partibus stat : alius
 hunc alius illum eligens, cujus rei causa hæc est, quod in unum
 non spectant, quod solum spectandum fuerit ; nempe animi
 Virtutem ; sed aliæ sunt causæ, quibus honores conciliantur,
 v.gr. hic, quod claro genere natus sit, ille, quod opibus abun-
 det, neque indigeat alimentis ex Ecclesiæ proventibus quaestitis :
 alius aliâ ex causâ Episcopus erit. Atque adeò exhinc antiqua
 extant concepta vota de Electione Plebi auferendâ, sed quæ ex-
 itu caruerant, ad usque ferè tempora Alexandri III. observan-
 te iterum M. Anton. d. l. 3. c. 3. § 48. Clerus nihilominus divi-
 simè in suo jure eligendi perstitit & adhuc perseverat, ubi nimia
 potentia sanctissima jura non extinxit. Et fortè propter abu-
 sum eadem nec in Plebe extingvi debebant ; in quantum Legi-
 bus cum inquisitione coerceri iste poterat aut aboleri inclusis
 pauciorum & præcipuorum numero, quæ promiscuè plebi cō-
 cessa nocebant. In quos usus populo Principem substituit. M.
 Anton. lib. 6. c. 7. § 1. & lib. 3. c. 3. § 54. quem universi populi, cujus
 caput est, jus exercere posse constat, ut Electiones pro ipso &
 loco ipsius peragat. Quod hætenus ex audio solum, quando
 populi quidem consensus saltem aliquis intervenit : alioquin si
 invitum hic cohibere Princeps velit, Epiphonema audire de-
 bet M. Chemnitii : Sicut Pontifex Romanus cum suis commi-
 sit sacrilegium in eo quod electionem & vocationem ministro-
 rum eripuit Ecclesiæ & ad se solum suosq; transtulit : ita ejusdè
 criminis reus est etiam Magistratus, quando exclusò Ministe-
 rio & reliqua Ecclesiâ, sibi soli potestatem constituendi Mini-
 sterii in Ecclesia vendicat, in L. de Ecclesiâ c. 4. § 324. adde Gerh.
 L. de Minister. §. 56. & seqq. Carpzov. Jpr. Consist. l. x. Tit. 3. def.
 27. n. 3. §. sicut Episcopus fortè illud antiquum : Si quis Episco-
 pus secularibus Principibus usus per Eos Ecclesiam adeptus sit,
 deponatur & segregetur, & omnes qui illi communicant. ex C.
 29. inter Can. Sanct. Apostol.

§. 15. Quò ordine de Principis hic interventu alius ha-
 bendum, quod in primitiva quidem Ecclesia sic ab Apostolis &
 plebe saltem Ministri verbi eligebantur, & vota Magistratus nō
 requi-

requirebantur: sed quod tunc præteritus est Magistratus, ex necessitate factum est cum Magistratum non haberent, qui Christianam fidem amplecteretur. Postquam vero Principes & Reges ad Christum conversi fuerunt, tantum abest ut hic officiū eorum nullum sit, ut duplici nomine ad eos Ministerii probè constituendi cura pertineat. Primum, quia sunt Christiani & præcipua Ecclesiæ membra: deinde quia sunt Magistratus, i. e. custodes divinæ legis, qui Filio Dei in extremo iudicio de custodita lege divina & disciplina Ecclesiastica gubernata rationem reddere debent, ex iudicio Theologorum Witteberg. in responso suo ad Minist. Griphsvvaldenf. de anno 1594. Supervenerunt tum statim Ecclesiis bona temporalia & possessiones amplissimæ non ex primis saltem fundationibus & dotationibus, sed & facta in universum licentiâ, ut unusquisq; sanctissimo Catholico venerabiliq; concilio decedens bonorum quod optaverit, relinquere posset, & non essent cassa ejus iudicia, quæ lex est Constantini Magni Imperatoris & la. C. de SS. Ecclesiæ. add. c. piæ mentis c. XVI. qv. 7. c. nemo Ecclesiā, dist. 1. de Consecrat. Nov. 3. in præf. Taceo Ecclesiasticos homines ex Principum Concessionibus non exiguum in temporalibus habuisse jurisdictionem argum. t. t. C. de Episc. aud ubi DD. vid. A. Peretz. ib. n. 1. add. Nov. 120. c. 6. §. 2. med. Nov. 131. cap. 3. quinimò Regalibus sic intromissos fuisse. Petr. Heigius part. 1. qv. 4 n. 53. Andr. Knichen d. Jur. Territor. c. 1, n. 16. Nolden d. stat. Nobil. Civil. c. 9 n. 231. & 232. Wilh. Beckeri Synopf. J. P. lib. 3. c. 3. §. 2. Nicol. Myler. de Princip. Imper. c. 12. §. 4. Quæ ipsa cum Ecclesia dare non possit, sed Princeps solus: sic post dotatas & exatatas Ecclesias necessarium potuit esse, ut Princeps eligat & determinet personam, cui hæc sua beneficia commissa velit, turbato alioquin satis inter Ecclesias dignitatum ordine per potentiam atq; avaritiam ambientium F. Nov. 123. in fin. & Ferdinand. Vasqv. contr. illustr. lib. 1 c. 22.

§. 16. Itaque Reges quidem & Principes deinceps Electiones Episcoporum ad se quoque pertinere arbitrati sunt, ut inde à Seculo IV. invaluerit paulatim per omnem Christianum orbem,

hem, ut qui Reipubl. summa cum potestate praeessent, non
aterentur temerè quem ad Episcopalem dignitatem promo-
eri nisi accedente suo consensu, & eo perquam aliquando
ræcipuò & singulari, quod in exemplis deprehendimus, quo-
rum magnum fecit numerum M. Anton. de Domin. lib. 6. c. 7 &
scripsit longè ante eum Leopold à Babenburg Episcopus Bam-
bergensis lib. de Zelo Veterum Princip. Germ. c. 8. Reges &
imperatores ex hoc, quod erant ut plurimum Patroni s. dora-
tores Ecclesiarum Cathedralium & Majorum Monasteriorum
Germaniæ, investituras Episcopatum & Abbatiarum in ipsis
Germaniæ partibus usq; ad tempora Heinrici V. facere con-
venerunt. Nec erat hoc novum apud ipsos tantum: Nam &
Reges Hungariæ usque ad tempora Paschalis II. (ut refert
Chronica Martini) & Reges Burgundiæ (ut refert historia
Francorum sub gestis Heinr. II.) ac etiam Reges Angliæ (pro-
ut Dn. Eduart. Rex Angliæ asserit in Ep. suâ Dn. Papæ Clem. VI.
sub 1343. directâ) id ipsum in Regnis suis facere convenerunt.
Reges quoque Hispaniæ olim Episcopos Ecclesiarum Hispaniæ
de Episcoporum consilio eligebant, ut patet in c. 63. cum longe.
Reges etiam Angliæ tempore vacationis Ecclesiarum Cathe-
dralium & Majorum Ecclesiarum Angliæ & Normanniæ præ-
bendas ipsarum in quibusdam ex eis conferre solebant: quia
Rex Angliæ est Patronus earum & habent ab eo Magna Feuda:
unde ratione juris Patronatus, vel ratione Feudorum, vel Re-
galium eas confert. Hæc Leopoldus; add. Did. Covarruv.
Tom. I. Relect. c. possessor de R. J. in § p. 2. §. 10. pr. f. 440. Doct.
Ziegler. d. Exerc. 5. de Jurib. Majest. th. 26.

§. 17. De Regibus Francorum Merovingiis ex Grego-
rio Turonensi idem asserit per varia exempla Henr. Meibom.
de Jur. Invest. Episcop. fol. 2. qui ipsi quidem solum jus suum
Regum noverant Romana omnia ignorantes, aut spernentes;
ut de simplici & plano Carolus post hos dixisse potuerit, se jux-
ta consuetudinem prædecessorum suorum Regum contulisse
Weniloni Capellano Metropoli Senonensem tunc vacantem,
refer. Meibom. ex Pithæo d. l. Quam & ipsam in Ecclesiis Ger-
mani-

manicis indubiam facit vicinitas & observantia Matris primæ,
si ex hōc argumentari lubet, postquam Ecclesiæ Germanicæ
à Francicis plerumque suam sive institutionem sive ordinatio-
nem habuerunt. Vid. Lehm. qui hoc passim amplificat in Chron.
Spirens. Post quæ Conring. §. 37. hanc modorū summam facit
ad tempora Caroli M. & Ludovici Pii, ejusq; successorum: De-
functo Episcopo, inquit, clero, populo illius urbis, vel si Me-
tropolis esset, clero, populo & provinciæ Episcopis permittitur
fuit libera Episcopi Electio & Nominatio. Nominatus con-
secrari à Metropolitanō non antè poterat, quàm Regis vel Im-
peratoris accessit consensus. Quo impetrato (haud difficiles
verò in eō fuisse pios illos Imperatores, verisimile est) ubi in-
vestitus esset Episcopus electus, & iuramentum præstitisset (id
enim quoq; necessarium erat,) nihil quicquam amplius præ-
ter consecrationem à Metropolitanō, vel Episcopis vicinis fa-
ciendā, desiderabatur. Et hic uterq; populus in eō par felicitatis,
ut per Romanū Imperiū eandem in Ecclesiasticis adfereret & u-
surparet potestatem, postquam illuc suo ordine à Pontifice &
toto populo Romano dominator evocatus esset adversum
Barbarorum insolentiam: suprema ea cum potentia omni quæ
Electo populus iis, quos in Principes adscivisset, concessis-
set. Quam in usus nostros satis eloquitur c. in Synodo. 23. dist.
63. ad quem omninò videnda quæ doctissime commentatur
Conring. d. l. §. 31. & 34. Canon sic habet: Ad Exemplum. B. Ha-
driani Apostolicæ sedis Antistitis, qui Domino Carolo, victo-
riossimo Regi Francorum & Longobardorum, Patriciatus
dignitatem, ac Ordinationem Apostolicæ sedis, & investiturā
Episcoporum concessit: ego quoque Leo Episcopus, servus
servorum Dei, cum toto Clero ac Romano populo constitui-
mus ac confirmamus & corroboramus, & per nostram Aposto-
licam auctoritatem concedimus, atq; largimur Domino Ottoni
primo, Regi Teutonicorum, ejusq; successoribus hujus Regni
Italicæ, in perpetuum facultatem eligendi successorem, arque
summæ sedis Apostolicæ Pontificem ordinandi, ac per hoc Ar-
chiEpiscopos seu Episcopos, ut ipsi ab eo investituram accipi-
ant, &

nt, & cōsecrationem, unde debent: exceptis his, quos Imperator Pontificibus, & ArchiEpiscopis concessit: & ut nemo Princeps cujusque dignitatis vel religiositatis eligendi vel Patricium, vel Pontificem summæ sedis Apostolicæ, aut quem-
unq; Episcopum ordinandi habeat facultatem, absq; consensu Imperatoris, ipsius, (quod tamen fiat absq; omni pecunia) & ipse sit Patricius & Rex. Quod si à Clero & populo quis eligatur Episcopus, nisi à suprâ dicto Rege laudetur, & investigatur non consecratur. Si quis contra hanc regulam, & Apostolicam auctoritatem aliquid molietur, hunc excommunicationi subiacere decernimus: & nisi resipuerit, irrevocabili exilio puniri, vel ultimis suppliciis affici.

§. 18. Regis ille aut Imperatoris consensus, quem suprâ diximus, impetrabatur solenniter per baculum & anulum, quæ Princeps illi porrigere solebat, quem volebat esse Episcopum. Investituram dicunt scriptores: à vestiendo, quod est cōfirmare, quod Princeps factam Electionē suffragio vel consensu suo sic confirmet & vestiat Episcopos. Frider. Lindenbr. in gloss. h. v. Besold. Thes. Pract. verb. befehuhung. fol. 164. in fin. Vocis quidem natales satis asseruit antiquos sæpè laudatus Conring. contra Baron. §. 35. qui & ipse Ritum ipsum Carolinis temporibus cognitum facit nec sine dubitatione tn. §. 37. quod certum est magis ap. illos, qui sub his symbolis (baculi & annuli) Carolo Magno concessum asserunt ab Adrianò Pontifice investiendi Episcopos privilegium, quos sequitur Hoier. Spelmann. in Glossar. Voc. Investitura p. 385. Qui plane verò modum hunc antiquum fuisse scribit Francorum in omnibus Feudis conferendis: sed & in transferendis prædiis usitatum communiter probat ex formulis antiquis Tenentium per Virgam, dimittere per fistucam & anulum, Villas, Mansos & terras cum ædificiis &c. per Fistucam atq; andelangum tradere & donare: per ostium & per hastam vel anulum tradi in verb. Fistuca & Eustis. Et in V. Bacalarius (cujus origines cum B. Rhenano in bacillis querit quod primi studii auctoritatem, quæ per exhibitionem baculi concedebatur, jam consecuti essent, add Limn. lib.

lib. 8. J. Publ. c. 8. n. 16.) scribit : Prisci moris fuit possessiones, libertatem, munera, dignitates (ipsumq; aliquando Regnum) porrecta hasta conferre, vel loco ejus festuca, virga, baculo, bacillo; & iterum p. 179. juxta Curiarum varietates, baculus, virga, fustis dicitur, cujus traditione transferri solent prædia, vel rei alicujus dominium. Virga enim omni ætate, omni populo, etiam antiquissimis Autorum testimoniis, Homeri, Herodoti, ipsiusq; sacre scripturæ potestatis & dominii Symbolum fuit. Hinc Poëta Gentilium Deos virgarum gestamine adornarunt; & in hunc usq; diem Reges & Magistratus sceptræ, cavas, & scipiones ferunt, alios ornatos alios puros. Hinc & Prælati suis prodeunt insignibus, Cambocis, pedis & ferulis, vulgo baculos pastores nuncupatis. Ipsa autem Principum sceptræ aliud olim non fuisse quàm virgæ & scipiones, docet ipsa vox *σκῆπτρον*, hoc idem significans : *σκῆπτρον* i. e. niti, quod virgis & scipionibus ambulantes innitimur. &c. Singulis itaque Græcis illustrioribus sua tribuit Homerus sceptræ, quod & postea Herodotus Persis : Codinus Orientalis Imperii Magistratibus. Aliis autem lignea pura & sine onatu : aliis prout dignitatis & Magistratus Aurea, Argentea, multo symbolo, multo artificio decorata. Quibus paria reperio ap. Petr. Gregor. Syntagm. Jur. Universi part. 1. lib. 6 c. 14. Baculus [postea] scribit inter Ecclesiasticas personas signum est pastoralis dignitatis, pedum dicimus, & mox : est aliud insigne investituræ annulus &c. quem Spellmannus arram fidei explicat : uti baculum de subsidio quo domino suo teneatur beneficiarius fol. 384.

§. 19. Qui plura cupit de traditione Symbolica omni, aut Investitura hæc abusivâ, adeat post D.J. Legistas in §. 14. de R. Di. & §. 1. Inst. de V. O. præ cæteris Feudistis Francisc. Hotomann. disp. Feud. c. 23. qui profundissimam hic probavit antiquitatum scientiam. Nos Baculo nostro innitimur : quem Adamus Bremens. ferulam pastorem, itemq; virgam Episcopalem, & Cambucam pastorem appellavit. Ekkehard. Jun. l. de Cas. Monast. Sangallens. cap. 3. Cambocam scripsit. G. Durandus Cambucam dixit,

in Ration. div. off. lib. 3. c. 15. nomine sic in Rubrica nostra po-
externo velut signo pro suo signato. Appellatam autem
Cambocam quasi Camocam innuere videtur Spelmannus: ut
moc in veteri Saxonum lingua significet curvum & Camurum
voc. Camboca, cum sit baculus desuprà incurvatus & ferè ac-
tuatus, unde baculosum Ecclesiasticum apud Hoelum Bonū
ei pro Episcopo, idem autor est Spelmannus p. 63. lit. B. Golda-
s à Græco καμπύτης vel καμπότις fluxisse putavit, adeoque
gendum putat Cambotam, voce abs Orientalibus Monachis ac-
ptā in Latio, refer. Meibom. d. l. fol. 3. Est n. καμπύειν ap. Græcos
curvare & καμπός curvus, ex quò prodiit Otto Cambus ap.
veton. in Vit. Ott. c. 12. restitutore Turnebo & post eum Tor-
ntiō in Notr. Germanis hodiè dicitur Krumbe Stab & inde
uda Ecclesiastica omnia Krumbe Stabslehn. Besoldus, Speidel.
ac V. Qui Romana magis in his scrutantur, Lituum vocant, qui
rat virga brevis in parte, quā robustior est, incurvata, dicente
A. Gell. clarissimum insigne auguratus abs Romulo acceptum,
quod Romulus Lituo tum Regiones direxit, cum urbem condi-
dit si Ciceroni credimus lib. 1. de Div. & add. Plutarch. in V. Ro-
muli. Gu. Panciroll. Var. Lect. 1. c. 20. f. 32. Sed qui officium magis
pastorale in Episcopo reflectunt, Pedum vocant, quod significat
baculum pastorem ad modum Virgiliani illius:

Ecl. 5.

At tu sume Pedum

ut sic donotetur custodia gregis per Gloss. in C. disciplina dist. 45.
quod infra recurret.

§. 20. Ritus dandi exemplō illustrabimus Ledradi perentis, sed
Unni ferentis quod notarunt Adam. Bremens. lib. 1. Hist. Eccles. &
Albert. Stadens. in ann. 815. ex quibus transcripsit Albert. Kranz.
in suā Metropol. lib. 3. c. 5. Cū Reginwardus (aut Renuvvardus) sine
quit, in fata concessisset, & Ledradus Bremensis Chori præpositus,
à Clero & populo surrogaretur, mittitur solenni more ad Regem
Conradum, pontificalem ferulam, h. e. Regalia temporalis do-
miniū iurā ab illo accepturus. Neque n. potuit Rex aliud quā
temporale committere. In familiā autem suā Ledradus electus
duxit

duxit Unni Capellannum suum, Et cum in conspectum Regis pro-
diret Electus, non longè aberat Unni dominum suum insecutus.
Rex electionis ordinem perspicuens, cum illa tempestate arbitri-
um constituendorum Pontificum, maximè sibi Reges vendica-
rent, ferulâ quâ manu tenuit, præterito Ladrado, à tergo adstanti
tradidit Unni Capellano, eum Ecclesiæ Pontificem designans. Et
paullò post: Potissimam ejus ad hominem causam hanc accepi-
mus, quod Rex contemserit populi & Clerici electionem sine suo
nutu factam, & idè electum præterit & alium suffecit. In quo
postremo melius nisi fallor Krantzius quam Adamus qui scripse-
rat p. 36. Rex Conradus Divino, ut creditur, afflatu spiritus con-
temtra Ladradi specie parvulo Unni quem retrò conspexerat vir-
gulam obtulit pastorem. Sed quod scribit de solo temporali
dominio in eo committit cum his suis sensibus ipsemet: postquâ
Unni non in temporalibus sic saltem regere habuit & præesse, d.
& in spiritualibus Ladrado planè vacuo relicto. Dicit Albert, sedit
ann. XVIII. f. 95. b. Quod ipsum frequenter aliâ agnovit: in Me-
trop. lib. 2. c. 29. biliosa hæc habet: Ne mireris, Lector, ab Impe-
ratore constitutum Episcopum. Ferebant hoc illa tempora,
quando etiam summorum Pontificum constituendorum destitu-
endorumq; habebant arbitrium, quod temporum necessitas fere-
bat, non erat Capitulis, ut nunc electio libera: non erat confir-
matio Apostolica necessaria: quem Princeps delegerat, is erat
Pontifex consecrandus à Vicinis. Rectius sic omninò. Aliud ex-
emplum esto Meinverci in Vit. ejusd. ap. Brovverum: Mortuo
Episcopo Paderbornensi mittit ad Heinricum II. Viduata Eccle-
sia; qui cum Episcopis & Principibus, qui aderant, elegit Mein-
vercum: qui cum advenisset, sumta Chirothecâ, ait ad eum,
Rex, accipe: interrogans autem Meinvercus, quid acciperet,
respondit Imperator: Episcopatum Paderbornensis Ecclesiæ. In-
quo sic usus etiam in hoc Chirothecæ occurrit: qui potuit enim
verbo vel præcepto vel baculo, investire aut intronizare Episco-
pum: quidni potuerit aliâ re quam in manu tenuerit, ex argum.
Waltrami de Invest. Episc. add Henr. à Rosenthal. J. F. c. 6. concl.

§. 21. Investitura jam facta, (ut effectum tangam) largitur
 in re, uti famosum est assertum Feudistarum ad Matth. de Af-
 f. decis. Neapolit. 299. & habet in temporalibus traditionem
 lenam. In spiritualibus potissimum tribuebat, ut sic sine morâ
 ordinari posset Episcopus, quem Princeps suo iudicio confirma-
 erat, quem fas non erat, & siâ populo & Clero unanimi voto ele-
 tum prius ordinari & Consecrari, quàm de consensu Imperato-
 ris constaret, hunc debere esse Episcopum, Conring. §. 36. Ordi-
 natio illa fiebat in confirmationem Spiritus, quem sicuti per in-
 fufflationem acceperunt à Christo Apostoli Joh. 21. Accipite Spi-
 ritum Sanctum, quomodo remiseritis peccata &c. ita in alios
 translatum cupiebant, per manûs impositionem more ab Ebraeis
 derivato, qui manus imponebant iis, pro quibus DEUM preca-
 rantur. Exempla sunt Act. 13, 14. 1. Timoth. 4. & 5. 2. Timoth. 1.
 Quæ sic quidem nondum excludunt Presbyteros, quod successu
 temporis factum, relicta ipsis Episcopis Ordinatione: Magnif.
 Dn. Ziegler. in Lancell. l. 1. Tit 20. §. 2. quos tamen supervenerunt
 Metropolitani & hos recensitò ordine Patriarchæ, ad quos gra-
 datim *Χειροτονία* dilapsa est. Vid. Marc. Ant. de Domin. qui pro-
 lixam fecit pro Metropolitanis hîc Assertionem lib. 3. c. 5. ex præ-
 supposito tamen suo Pontificio quasi jus Episcopatus undiq; Juris
 sit divini, cautè legendus. Et adde pro Cognitione Juris Epi-
 scopalis istorum temporum quæ occurrunt in dist. 84. & seqq.
 nonnullis. c. Episcopus IX. qv. 2. & qv. 3. per tot. & tot. C. XI.
 q. 1. & 3.

§ 22. Intra hos Ordines suos decurrebant Episcopi & E-
 piscopales dignitates in Imperio Occidentali usque ad Henr. IV.
 Imperatoris tempora, in quæ incidunt infauitissima quæque ca-
 lamitates Regni ex Sacerdotio corrupto & intra dominandi libi-
 dines sepulto, quarum natiuitates educationemque eruditissimè
 descripsit Rudolph. Hospinian. in præfat. Monacharûs sui ad Mau-
 ritium Hassiæ Landgraviûm, ex quo hæc adscribo. Excepit hunc
 Ecclesiæ statum tertia Periodus (primam fecerat ad Gregorii M.
 tempora decurrere) quæ initio Regni Henrici IV. Imperatoris
 cœpit, & ad annum quingentesimum supra millesimum usque
 sese

sefe extendit. Hæc verò majorem mutationem Ecclesiæ atque Imperiis, quàm antea nunquam attulit. Nam in vexit in Ecclesiâ faciem prorsus novam, nec prioribus seculis unquam visam, regnum videlicet politicis simile, & ab illo Christi Regno, quod promittunt ac describunt sacra litera diversissimum. In priori Periodo quidem Pontifices Romani majorem principatum seu dominium nacti sunt artibus suis, quam vel ipsis conveniat, vel verbum Dei arroget aut concedat. Nihilominus tamen nondum adhuc arbitrio privato omnia administrare in Ecclesia & gere, aut reliquarum Ecclesiarum Episcopis tyrannicè imperare, leges præscribere atque onera imponere, multò minus jura Imperatorum invadere ausi fuerunt, aut si tentârunt istiusmodi alio quid, cohibiti sunt refragantium Episcoporum autoritate & Imperatorum potentiâ, qui inde usq; à Carolo Magno antecessorû suorum exemplo, non solum reliquarum, sed vel ipsius Romanæ Ecclesiæ & creabant Pontifices atque Episcopos, & loco atque dignitate suâ indigna facientes rursus deponebant, suffectis in eorum locum aliis: Synodos etiam ipsi & Concilia convocabant nec concedebant Pontificibus Romanis, licet valdè reluctanti, ut ipsi vel indicerent, vel regerent & gubernarent Synodos, sub prætextu juris alicujus, vel autoritate regiâ aut pratoriâ, vel sine autoritate & consensu Imperatorum & aliorum Episcoporum quidquam statuerent aut definirent. Imò ipsi Imperatores sæpè celebrant in Germania & Italia Synodos Pontificibus Romanis non consultis, multò minus adhibitis. Intelligebant siquidem prudentissimi Christianissimiq; Principes, & ambitio Romanorum Pontificum satis docebat eos, quantum ad Ecclesiæ & Imperii tranquillitatem ac stabilitatem referret, Pontifices Imperatoribus subditos atque obnoxios esse, ne abjecto jugo, eniti eo possent, quò contenderêt, & non solum Politicos magistratus pediscerent. In hac verò tertia Periodo Antichristus cauda sua (sic enim D. Johannes in Apocalypsi eum depingit) ipsas cœli stellas tetigit & eas disturbare molitus fuit. Neque enim solum jam, quod media parte secundæ Periodi evoluta facere cœperat, ca-

D

put

pbe suum extulit supra omnes alios Christiano orbe Pastores, sed
veluti summus orbis totius Monarcha seu Dictator quidam, sibi
soli arrogavit potestatem constituendi & investendi Episcopos
ceterosq; Prælatos Ecclesiasticos, convocandi Concilia & Syno-
dos, iisq; præsidendi, & ibi pro sua libidine decernendi con-
troverfias, præscribendiq; religionis formulas. Verum etiam
summa audaciâ in politicum Imperium irrupit, sibiq; regna
que libitum fuit. Imo quasi nihil aut parum hoc effet, voluit i-
psos Imperatores, Reges & Principes à se, Dominos scil. à se
vis regnorum possessionem petere & recipere: quin leges præscri-
psit Imperatoribus ac Regibus, à quibus ipsi huc usque leges acce-
perant, easq; citra ullam tergiversationem ad amissum servare
præcepit: causarum etiam politicarum cognitionem & determi-
nationem sibi soli vendicavit, gloriatusq; est insuper, in scrinio
sacri pectoris Romani Episcopi omnia jura contineri. iusta omni-
um condita esse, nec cum religione mendacii adstringi posse:
proinde debere cunctos homines pro legibus habere quæcunq;
ipse dixerit. Quidquid adversus Romanum Senatū & Episco-
pum sese extulerit, contrundendum esse decrevit: se enim esse
Regem Regum & Dominum dominantium: se quicquid Christus
posuit, posse: se omnia esse: sibiq; omnem potestatem dari
tam in cælo quàm in terra: & quamvis multa millia animarum
ad infernum detrudat, à nemine tamen propterea se iudicandum
esse, quum ipse sit iudex constitutus omnium. Hac verò effren-
tâ audaciâ atque impudentiâ collum suum iugo Imperatorum peni-
tens subtraxit, & è contra Imperatorum colla, non dicam iugo, sed
pedibus suis subiecit, atque Monarchiam (monstrum horrendū,
ingens) ex politico & Ecclesiastico regimine mixtam constituit,
faciemq; Imperii R. protus mutavit, seleg; supra omne quod di-
citur Deus exaltavit. Hoc pacto igitur Imperatores, Reges &
Principes omni suâ potentiâ & auctoritate spoliati, Pontificum
Romanorū Vassalli & quasi satellites facti sunt, quorum deinceps
officium esset Pontificibus præstare esse, & ad eorum iussa Papa Cæ-
sareatum contra hostes externos propugnare, ac providere sedu-
lò, ne

Id, ne quid domi detrimenti capiat: arma etiam, ad ipsorum iustitiam, quoties opus esset, & contra quos illi vellent, stringerent.

S. 23. Similes querelæ extant ferè ubique apud illius ævi scriptores ita pessum ibat pessumdabatq, omnia sacerdotium. Est quoad Constitutiones Episcoporum Historia Henrici IV. & V. omnis luctuosissima ex funestis optimorum Imperatorum factis succollantibus Clericis sustento & adjuto pertinaciter, ut sic infestis artibus & mendaciis Imperatoria imminutum irent jura, pingvisima mox futura pars dominationis Pontificalis. Iniquitatem rei observârunt profundo studio Philipp. Mornayus Plessiaci Dominus in sua Historiâ Papatûs hîc p. 519. 520. & seqq. M. Ant. de Domin. lib. 6. de Republ. Eccles. c. 7. §. 48. & seqq. Heinrich. Meibom. sæpè dicto tractatu de Jure Investituræ Episcopalis. Imperatoribus Romanis à Pontificibus per vim & tyrannidem adempto, Herm. Conring. laudatiss. Exercitat. de Germ. Imper. Episc. post med. Brevis hæc esse potest summa & exitus rerum. Primus Hildebrandus aliàs Gregorius VII. Papa quasi investituræ Laicales sūt Simoniacæ & contrâ statutâ Sanctorum Patrum publico decreto V. sui Pontif. anno proscripsit excommunicationis pœna in recipientes dictâ. Novò mox bienniò ad Clerum & Populum Canonicam Electionem transtulit remotâ omni seculari ambitione timore atque gratia. Victor 3. ista repetiit & iterum Urbanus, qui adjecit decretum, ut ne quis Ecclesiasticorum Principi seculari sacramentum diceret, Paschalis II. Hildebrandum imitatur. Sed utuntur Imperatores adhuc dum jure suo tam Henricus quàm Rudolphus & Hermannus electi contra eum, Henricus etiam V. aut cedere volebat Episcopos Regalibus, aut liberam sibi eorum constituendorum potestatem permitti. Prius cùm Paschalis consentiret invitò Clero, tandem abs captivato eo obtinuit posteriùs Henricus: quod mox revocavit Paschalis anathematizato ultrà Imperatore. Supervenit Calistus II. qui utrumque repetiit Victor sic futurus super Henricum, qui ipse in Comitibus Wormatiensibus anno 1122. tandem fastiditâ pertinaciâ cessit. Ego Henricus, inquit, Dei gratiâ Romanorum Imperator Augustus pro amore Dei & S. Romanæ Ecclesiæ & Dn. Papæ Calixti & pro remedio

o animæ meæ dimitto Deo & Sanctis ejus Apostolis Petro &
ullo S. Ecclesiæ omnem Investituram per anulum & baculum,
concedo in omnibus Ecclesiis, quæ vel in Regno, vel Imperio
eo sunt, Canonicam fieri Electionem & liberam Consecratio-
em. Et ego Calistus servus servorum Dei Tibi Heinricho conce-
o Electiones Episcoporum & Abbatum Teutonici Regni, quæ
ad Regnum pertinent in præsentia Tua fieri absq; Simonia & abs-
que violentia ut si qua inter partes (Clerum & Populum) discor-
dia emerferit Metropolitanis & Provincialium Consilio vel judi-
cio saniori parti assensum & auxilium præbeas. Electus autem
Regalia per Sceptrum à Te recipiat & quæ ex his jure Tibi debet,
faciat. Hæc semel omissa Lotharius Saxo frustra repetiit ab In-
nocentio Papa: reservato tamen jure inter dissensiones Canonico-
rum & Capitularium (qui statim Electionis jura ferè sibi vindic-
arunt) frequentes, & ipse Lotharius usus, & Conradus III. & Fri-
dericus I. frequentissimè. Ultra hæc apertò etiam populo adem-
tum jus suffragii, Gregorio Papa rescindente decreta isthæc talia:
anteriorum Pontificum, ut jam plenis velis sub Friderico II. li-
bertatem Ecclesiarum invadere haberent Pontifices, obtentis etiã
à Friderico II. appellationibus ad Sedem Apostolicam, & novã
Electione Canonicã, ut is viduatæ præficeretur Ecclesiæ, quem
totum Capitulum vel major & sanior ipsius pars duxerit eligen-
dum. Post quæ sub Rudolpho invaluerunt magis magisq; pro-
visiones quas vocant ex autoritate Papali fiendæ; quarum onera
cum contra Eugenium IV. dampnaret Concilium Basiliense Magno
suo bono abs Gallis per Pragmaticam sanctionem receptum fuit,
sed in Germaniã deturbatum & sub Friderico III. destitutum pla-
nè factis noviter Concordatis quæ vocant Nationis Germanicæ,
quibus sedi Romanæ reservantur omnes Cathedralis aliæq; Ec-
clesiæ si in Curia vacent, sin extra Curiam vacent, Canonica per-
mittitur Electio; confirmatio omnis Roma petenda est, ut tamen
in locum confirmandi, etiam si satis Canonica fuisset Electio extra-
sit, & quæ alia illi occurrunt quæ erudito studio illustravit Bran-
des in suis Notr. ad illa Concordata. Faciunt hæc Constituti. Gre-
gorii XIII. in Cap. 3. de reservat. in 7.

§. 24. Atque ex hinc in Imperio tribus sunt modis Episcopum per Electionem, Postulationem & Collationem; quorum ultimus plane proprius Pontificum Romanorum: sicuti in primo Confirmationem superstitem habent intra tres menses ab acceptata Electione petendam cap. 44. X. de Elect. Qua & ipsa licet abs postulatione remota, utrique tamen superstitat intra alios tres menses petitio insignium ad plenitudinem officii & dignitatis consequendam c. 4 in fin. X. de postul. prælator. cap. quod sicut super eod. 28. X. de Elect. tit. X. de auctor. & usu pall. add. Lancellott. in suis Instit. J. Can. lib. tit. 6. & lib. 1. tit. 27. Post Confirmationem autem Pontificiam debent consecrari à Metropolitano & Comprovincialibus Episcopis. idem lib. 1. tit. 10. §. 2. Quorum singulorum usus in eod. est, ut confirmatus consequatur ea quæ sunt jurisdictionis: Consecratus ea habeat, quæ sunt ordinis & legis Diocesane. c. Avaritia 5. de Elect. in 6to. c. conquerente ib. X. de offi. Jud. ordin. Pet. Gudel. l. 6. c. 4. Jur. noviss. f. 365. f. v. qui hæc singula in summam contraxit ex Laur. Ohm. Carol. ab Hagen. Inst. Jur. publ. l. 2. c. 12. n. 11. & 12. p. 192. seqq. it. L. Speidel. in Specul. V. Bischoff f. 154. Quæ fini nunc in consecratione Episcopis & Abbatibus, (si quibus in honore datur Lancellott. Conrad. l. 2. c. 7. n. 2.) Baculus pastoralis porrigitur à Consecratore, ut significet correctionem pastorem. Sicuti curvatura nunc in eo significat, quia Rom. Pont. potestatem suam a solo DEO recipit, alii autem, sicut Episcopi ab homine, sicq; ille liberam potestatem in spiritualibus, alii coarctatam recipiunt. Lancellott. in Templo O. J. l. 2. c. 50. 14. Unde est quod Romanus Pontifex non utitur baculo pastoralis, quod ait Innocentius III. tum propter historiam, tum propter mysticam rationem in cap. un. X. de sacr. unctione, quod explicat Joh. Streinius in summa Jur. Can. part. I. Tit. 14. §. 1. n. 5. propter historiam sancti Martialis vel Materni ad quem resuscitandum S. Petrus baculum misisse creditur, quæ non relictum sed Treviri adscriptum tradunt. Mystica significatio in eod. consistit, quod baculus significat potentiam ab aliquo acceptam & necessitatem attrahendi oves vel subditos. Ideo enim curvus superne est. Pontifex autem neque ab alio præterquam DEO potestatem accipit, neque

que attractione opus habet quia omnia illi subiecta sunt.
nam sunt hæc omnia Jesuita homine indigna?

§. 25. Ritus ferè talis est; Electo consecrato in persona
surgit Pontifex (Consecrator) depositâ mitra, & stans benedicit
baculum pastorem, quem aliquis ministrorum coram eo tene-
re, dicens, Oremus: Sustentor imbecillitatis humanæ Deus, be-
dic baculum istum, & quod in eo exterius designatur, interius
in manibus hujus famuli tui, tuæ propitiationis clementia opere-
tur, per Christum Dominum, Amen. Post aspergit illum aqua
benedicta. Tunc sedens accipit mitram, & tradit baculum Ab-
bati coram se genuflexo ambabus manibus illum capienti, dicens:
Accipe baculum pastoralis officii, quem præferas catervæ tibi cõ-
missæ, ut sis in corrigendis vitiis piè sapiens, & cum iratus fue-
ris, misericordiæ memoreris. Deinde deposita mitra, surgit i-
terum Pontifex, & benedicit anulum, quem aliquis ministrorû
coram eo tenet, dicens: Oremus: Creator & Conservator hu-
mani generis, dator gratiæ spiritualis, largitor æternæ salutis, tu
Domine emitte tuam benedictionem super hunc anulum, ut qui-
cunque hoc sacrosanctæ fidei signo insignitus incesse-
rit, in virtute cœlestis defensionis ad æternam sibi proficiat salutem, per
Christum Dominum nostrum, Amen. Post hæc aspergit annu-
lum aqua benedicta, & sedens cum mitra, infigit eum digito an-
nulari dextræ manûs Abbatis benedicti, dicens: Accipe annulû
fidei scilicet signaculum, quatenus sponsam Dei, sanctam videli-
cet Ecclesiam intemeratâ fide ornatus, illibatè custodias. Tum
deposita mitra surgit Pontifex, & stans versus ad illum coram se
genu flexum, dicit: Oremus: Te omnipotens & piissime Domine
deprecamur, hunc famulum tuum propitius Intuere, ut gratiâ
tuâ auxiliante, sic in sua subditorumq; conversatione præcepta
sanctæ Regulæ efficaciter studeat adimplere, ut transcurso villi-
tationis suæ tempore, unâ cum commisso sibi grege perpetua po-
tetur beatitudine, per, &c. Amen. R. Hospinianus c. 72. f. 270.

§. 27. Enimvero Imperatoribus aut Regibus Germanicis
nulla in hisce reliqua est potestas alia, quàm ut Episcopos & Ab-
bates electos investitura Regalium suorum per sceptrum hono-
rent,

rent, illa quæ per anulum & baculum fiebat amotâ. Buxtorf. in
A.B. Concl. 69. & persequitur latiss. Theodor. à Niem. sing. tract.
cui tit. fecit: privilegia & Jura Imperii circa investituras Episco-
patuum & Abbatiarum Imperatoribus Romanis toties quondam
à Papis restituta. Sic Religio avira, sic libertas salusq; Imperiũ
R. G. letho data est. Exequias illi quibus est commodum ire jam
tempus est. Nænas parabunt Rudolphus Hospinianus, Henricus
Meibomius, Hermannus Conringius, alii, quorum in hoc genere
prudentiam admiramur: industriam exosulamur. Interea dum
pauilla hæc de jure tam dandæ quàm habendæ Cambucæ nobis
delibasse sat est, quæ abundant facillè in selectum disputationis,
cui hæc modo destinavimus; qui noviter quidem inventorum
gloriam non aucupamur, sed veterum saltem bene di-
dicatorum spem sequimur.

SUPPLEMENTA.

1. Sunt qui Investituras Episcoporum in Regibus
& Imp̃. us nãseant, quod per rem vilem fierent
baculos scil. & ferulas: quibus aurem vellimus &
admonemus, ipsũ Sacramentũ quod vocant Ordinis
domi suæ similibus abundare. Presbyteratus namq;
traditur per calicis cum vino & patenæ cum pane
porrectionem. Diaconatus verò per Libri Evange-
liorum dationem. Subdiaconatus per calicis vacui,
cum patenâ vacuâ superpositâ traditionem. Ostia-
riatus deinde materia sunt claves Ecclesiæ: Lectora-
tus Lectiõnarium; Exorcisatus Liber Exorcismorũ
vel Missale aut Pontificale. Acolytatus tandem can-
delabrum cum cereo extincto; & urceolus vacuus
sive

ſive ampulla: qua largiter nugatur Pontificale Romanum, & exinde H. Canis. l. 2. Inſt. Jur. Canon. Tit 8. Speidel, in Speculo V. Inveſtitur der Geiſtlichen.

II. *ſcripſerat, Bellarminus d. Rom. Pont l. 5. c. 9. propter malitiam temporum experientiam clamaré, non ſolum utiliter, ſed etiam neceſſariò ex divinâ providentiâ terrenos aliquot Principatus ad Eccleſiaſticos deveniſſe: Si enim, inquit, in Germaniâ Episcopî Principes non fuiſſent, nulli ad hanc diem in ſuis ſedibus permansiſſent. Sed cordatè obvertit M. Anton. de Dominis, Non eſſe audiendum, quia tales vires aq. poſſunt defendere Miniſtrum falſitatis contra veritatis Zelatores, ac Miniſtrum Veritatis cõtra ipſiſq. Veritatis impugnatores. Et ſi Episcopî Germaniæ non eſſent tã potentes, jamdiu Papatus ex totâ Germaniâ exularet & reformatio pura religionis in eâ tota exultaret. Hac ArchiEpiscopus Spalatenſis l. 6. d. Rep. Eccleſ. c. 8. § 39. Quibus ut ne pax aurea ex hinc quidem longum exulet ſuffraganeum jam eſt*

VOTUM
OMN. BON.

